

غدیر دار سپرہ

سلام اللہ علیہا

حضرت معصومہ

عصمت

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

غدیر در سیره حضرت معصومه سلام الله علیها

نویسنده:

واحد تحقیقات مرکز غدیرستان کوثر نبی صلی الله علیه و آله
و سلم

ناشر چاپی:

مرکز غدیرستان کوثر نبی (صلی الله علیه و آله و سلم)

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۷	غدیر در سیره حضرت معصومه سلام الله علیها
۷	مشخصات کتاب
۷	تبلیغ غدیر
۸	اشتیاق دیدار برادر و وارث غدیر
۱۱	زندگی نامه
۱۱	ولادت
۱۱	شرافت خانوادگی
۱۲	پدر
۱۲	مادر
۱۲	رحلت
۱۴	فضائل
۱۴	مقام شفاعت
۱۵	مقام صبر
۱۶	صفت عالمه
۱۷	تدفین توسط ولی خدا
۱۸	شرافت و قداست محل دفن
۱۹	کریمه اهل بیت علیهم السلام
۲۱	محدثه
۲۱	صفت محدثه
۲۱	اشاره
۲۲	حدیث غدیر و منزلت
۲۲	دوستی آل محمد علیهم السلام

۲۳	قم مرکز شیعیان
۲۳	مجتبان حضرت علی علیه السلام
۲۵	زیارت
۲۵	ثواب زیارت
۲۵	از زبان امام صادق علیه السلام
۲۵	از زبان امام رضا علیه السلام
۲۶	از زبان امام جواد علیه السلام
۲۶	متن زیارت نامه
۲۹	فرازهایی از زیارت نامه
۲۹	مقام شفاعت
۲۹	دختر امام، خواهر امام، عمه امام
۲۹	وصف شهر قم از منظر اهل البیت علیهم السلام
۲۹	وجه تسمیه قم
۲۹	اهل قم، اهل ولایت اهل البیت علیهم السلام
۳۰	رحمتهای خدا بر اهل قم
۳۰	خاک قم مقدس است
۳۰	عش آل محمد علیهم السلام
۳۰	سه در از درهای بهشت
۳۱	پناه ببرید به قم
۳۱	اگر قم نبود دین گم میشد
۳۱	قم معدن علم و فضیلت
۳۲	اشعار
۴۴	پیامک
۶۴	درباره مرکز

غدیر در سیره حضرت معصومه سلام الله علیها

مشخصات کتاب

سرشناسه: مرکز تخصصی غدیرستان کوثر نبی (ص)

عنوان و نام پدیدآور: غدیر در سیره حضرت معصومه سلام الله علیها/ مرکز تخصصی غدیرستان کوثر نبی (ص)/ محمد رضا شریفی

مشخصات ظاهری: نرم افزار تلفن همراه و رایانه

موضوع: غدیر - حضرت معصومه س

ص: ۱

تبلیغ غدیر

حضرت معصومه سلام الله علیها با الهام گرفتن از کلام پیامبر صلی الله علیه و آله در غدیر خم که فرمودند: مَعَاشِرَ النَّاسِ إِنِّي أَدْعُهَا إِمَامَةً وَ وِرَاثَةً فِي عَقْبِي إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَقَدْ بَلَغْتُ مَا أُمِرْتُ بِتَلْبِيغِهِ حُجَّهً عَلَى كُلِّ حَاضِرٍ وَ غَائِبٍ وَعَلَى كُلِّ أَحَدٍ مِمَّنْ شَهِدَ أَوْ لَمْ يَشْهَدْ وُلِدَ أَوْ لَمْ يُولَدْ فَلْيَبْلُغِ الْحَاضِرُ الْغَائِبَ وَالْوَالِدُ الْوَلَدَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

ای مردم، من امر خلافت را به عنوان امامت و وراثت آن در نسل خودم تا روز قیامت به ودیعه می سپارم، و من رسانیدم آنچه مأمور به ابلاغش بودم تا حجت باشد بر حاضر و غائب و بر همه ی کسانی که حضور دارند یا ندارند و به دنیا آمده اند یا نیامده اند پس حاضران به غائبان و پدران به فرزندان تا روز قیامت برسانند (۱) به تبلیغ مسئله ولایت پرداختند و روایت ذیل را از مادر خود حضرت زهرا سلام الله علیها نقل نمودند.

حضرت فاطمه معصومه علیها السلام به نقل از حضرت فاطمه زهرا علیها السلام می فرماید: «أَنْسَيْتُمْ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلهِ يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍّ مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْتِي مَوْلَاهُ، وَقَوْلُهُ: أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى؛ آیا فراموش کردید فرمایش رسول خدا صلی الله علیه و آله را در روز غدیر؟ که فرمود: هر کس من مولای اویم، علی علیه السلام نیز مولای اوست و [آیا فراموش کردید این سخن حضرت را که [فرمود: [یا علی [نسبت تو به من همانند هارون به موسی علیه السلام است. (۲)

و این درسی است برای زن و مرد، دختر و پسر، پیر و جوان ما که با سرمشق گرفتن از حضرت معصومه سلام الله علیها به هر نحوی که در توان داریم امر امامت را احیاء نماییم.

۱- الإحتجاج علی أهل اللجاج (للطبرسی)، ج ۱، ص: ۶۲

۲- عوالم العلوم و المعارف و الأحوال-الإمام علی بن أبی طالب علیهما السلام، حدیث الغدیر، ص: ۱۲۱

اشتیاق دیدار برادر و وارث غدیر

انگیزه ظاهری این سفر اشتیاق دیدار برادر و وارث غدیر بود، ولی گفته می شود که این سفر به دعوت رسمی امام رضا علیه السلام انجام گرفته است..

حضرت امام رضا علیه السلام نامه ای خطاب به حضرت معصومه علیها السلام مرقوم فرموده، و آن را توسط یکی از غلامانش به مدینه منوره ارسال فرموده است.

امام هشتم به غلام دستور داد که در هیچ منزلی توقف نکند، تا در اندک زمان ممکن آن نامه را به مدینه منوره برساند.

آنگاه آدرس خانه حضرت موسی بن جعفر علیه السلام را برای او بیان فرمود تا از کسی آدرس نپرسد.

غلام خود را به مدینه رسانید و نامه را به خدمت حضرت فاطمه معصومه علیها السلام تسلیم نمود.

حضرت معصومه علیها السلام به مجرد رسیدن نامه امام هشتم علیه السلام خود را آماده سفر نمود. (۱)

بانوی بافضیلتی که در سراپرده عصمت در تحت نظارت مستقیم امام کاظم و امام رضا علیهما السلام تربیت شده، هرگز بدون

همراهان واجد شرائط به مسافرت طول و دراز مدینه تا مرو آن هم با وسائل آن روز و ناامنی جاده ها، تن نمی داد.

و لذا از برادران و برادر زادگان هر کدام را که آماده سفر به ایران بودند، گرد آورد و به این سفر پر مخاطره به خاطر دیدار برادر اقدام نمود. در این سفر پنج تن از برادران حضرت معصومه علیها السلام، به نامهای: فضل، جعفر، هادی، قاسم و زید، و تعدادی از برادر زادگان، و تنی چند از غلامان و کنیزان، آن حضرت را همراهی می کردند. رنج سفر را با وسائل بسیار سخت آن روز، هر چه بود تحمل کردند تا به شهر ساوه رسیدند.

ص: ۲

مردمان شهر ساوه در زمان ما از شیعیان شیفته و موالیان پاک باخته خاندان عصمت و طهارت هستند، ولی در آن ایام از دشمنان سرسخت اهل بیت بودند. از این رو هنگامی که موبک حضرت معصومه علیها السلام و همراهانش به ساوه رسید، مردم ساوه به آن‌ها حمله ور شدند و جنگ سختی در گرفت و همه برادران و برادرزادگان حضرت معصومه علیها السلام به شهادت رسیدند. هنگامی که حضرت معصومه علیها السلام آن کانون مهر و صفا جسد‌های غرقه به خون و پیکرهای قطعه قطعه شده ۲۳ تن از عزیزان خود را نقش بر زمین دید، به شدت محزون شد و در اثر این مصائب جانکاه به شدت بیمار گردید. (۲)

اهالی قم از روز نخست با محبت خاندان عصمت و طهارت علیهم السلام خو گرفته بودند و اسلام را از اول همراه با ولایت امیرمؤمنان علیه السلام پذیرفته بودند و هرگز در برابر غاصبان فدک خضوع نکرده بودند، هنگامی که از این فاجعه دلخراش آگاه شدند، به ساوه رفتند و حضرت معصومه علیها السلام را با احترام تمام به قم آوردند.

بر اساس تاریخی که ما برگزیدیم، روز ۲۳ ربیع الاول ۲۰۱ هـ. کجاوه حامل حضرت معصومه علیها السلام در میان استقبال پرشور مردم قم وارد این سرزمین شد.

موسی بن خزرج بزرگ اشعری‌های قم، شخصاً زمام ناقه را به دوش می کشید و عده فراوانی پیاده و سواره گرداگرد کجاوه در حرکت بودند، تا در محلی که امروز میدان میر نامیده می شود، ناقه حامل آن حضرت زانو به زمین زد، و این افتخار بزرگ نصیب موسی بن خزرج شد که هفده روز میزبان کریمه اهل بیت باشد.

بانوان با فضیلت قم دسته دسته به دیدار آن بانوی مجلله می شتافتند و او را در سوک عزیزان از دست رفته اش تسلیت می دادند. خانه موسی بن خزرج به احترام اقامت هفده روزه آن حضرت به صورت مدرسه درآمد و به مدرسه ستیه (مدرسه خانم) موسوم گردید.

محراب عبادت آن حضرت نیز در رو به روی درب ورودی مدرسه تا به امروز محافظت شده، در طول تاریخ به عنوان: بیت النور شهرت یافته، و همواره به عنوان عبادتگاه آن حضرت، زیارتگاه خاص و عام بود.

۱- من لایحضره الخطیب: ج ۴ ص ۴۶۱

۲- زندگانی کریمه اهل بیت علیها السلام، علی اکبر مهدی پور، جزء ۱۱ ص ۱ به نقل از ریاض الأنساب: ص ۲۰۱ و حیاة الست: ص ۵.

زندگی نامه

ولادت

حضرت فاطمه معصومه علیها السلام در اوّل ذیقعدۀ سال ۱۷۳ هـ. ق در مدینه چشم به جهان گشود. (۱)

ذی القعدۀ شد و بهار ایران آمد در مشهد و قم دو گنج پنهان آمد

در روز یکم کریمه آل رسول در یازدهم شاه خراسان آمد

(۱) مستدرک سفینة البحار، آیت الله نمازی، ج ۸، ص ۲۵۷.

شرافت خانوادگی

حضرت فاطمه معصومه علیها السلام دوران کودکی را در دامن پاک صمیمی و مبارک پدر و مادری شایسته رشد کرد. پدری مانند حضرت امام موسی بن جعفر، مادری چونان نجمه خاتون و برادری چون علی بن موسی الرضا علیهم السلام خانواده ای را سامان داده بودند و فضایی از دانش، وارستگی، صمیمیت، صفا، پاکی و لبریز از دیگر فضیلت های اخلاقی و انسانی، در آن آفریده بودند که در آن خانواده همه شرایط و زمینه ها برای ساخته شدن فراهم بود.

ص: ۴

پدر

پدر بزرگوار آن حضرت، موسی بن جعفر علیهما السلام، هفتمین حجت خدا و امام عظیم الشان و بی بدیل شیعیان است. در زیارت نامه آن حضرت می خوانیم: السلام علیک یا بنت موسی بن جعفر...

مفاتیح الجنان، زیارت حضرت معصومه سلام الله علیها

مادر

طبری در دلایل الامامه، نجمه خاتون را مادر ایشان دانسته است. (۱)

به اعتقاد برخی، مسافرت ایشان به ایران برای زیارت حضرت رضا علیه السلام نشانگر آن است که مادر حضرت رضا و حضرت معصومه علیهما السلام نیز یکی است؛ بدین سان مادر ایشان بانوی با فضیلت، وارسته و ارجمند، نجمه خاتون است.

نجمه خاتون مادر آن حضرت از زنان ارجمند، پر فضیلت و کم نظیر تاریخ است و در مقام و منزلت ایشان همین بس که دامنی پاک و بستری در خور و شایسته بود برای تولد و رشد حضرت ثامن الحجج علیه السلام و دختری همانند فاطمه معصومه علیها السلام.

۱- دلایل الامامه، ص ۳۰۹

رحلت

حضرت معصومه علیه السلام مدت هفده روز در خانه موسی بن خزرج به حال بیمار و رنجور به عبادت پرداخت و سرانجام روز دهم ربیع الثانی ۲۰۱ هـ. پیش از آنکه دیدگان رمد کشیده اش با دیدار برادر روشن گردد، در دیار غربت و در میان اندوه فراوان رحلت نمود و شیعیان قم را در ماتم خود به سوگ نشاند.

در مورد سبب ارتحال و یا شهادت حضرت معصومه علیه السلام دو احتمال است:

۱ آلام و اسقام وارده بر قلب شریف آن حضرت در اثر مشاهده پیکرهای غرقه به خون ۲۲ تن از همراهان خود که به دستور مأمون توسط مأموران او در شهرستان ساوه به شهادت رسیده بودند.

ص: ۵

۲ زهرجفا به دستور مأمون، توسط مأموران امنیتی در ساوه. (۱)

صاحب تاریخ قم نقل نموده که: حدیث کرد مرا حسین بن علی بن بابویه، از محمد بن حسن بن ولید که: چون فاطمه علیها السلام وفات کرد او را غسل دادند و کفن کردند و حرکت دادند او را و بردند به بابلان و گذاشتند او را نزدیک سردابی که برای او کنده بودند. پس آل سعد با هم گفتگو کردند که کیست داخل سرداب شود و جنازه بی بی را دفن نماید، بعد از گفتگوها رأی ایشان بر آن قرار گرفت که خادمی بود از برای ایشان به غایت پیر که نامش قادر بوده، و مرد صالحی بوده، او متصدی دفن شود.

چون فرستادند عقب آن شیخ صالح دیدند دو نفر سوار که دهان خود را بسته بودند به لثام، به تعجیل تمام از جانب رمله (یعنی ریگزار) پیدا شدند، چون نزدیک جنازه رسیدند پیاده شدند و نماز بر آن مخدّره خواندند و داخل در سرداب شدند و او را دفن کردند و بیرون آمدند و سوار گشتند و رفتند و کسی نفهمید که ایشان چه کس بودند.

در روایت آمده که موسی بن خزرج بر سر قبر آن مخدّره سقفی از بوریان بنا کرد تا آن که حضرت زینب دختر حضرت جواد علیه السلام قبه ای بنا کرد بر روی قبر، و محراب نماز فاطمه علیها السلام در خانه موسی بن خزرج هنوز موجود است.

شیخ عباس قمی گوید: در زمان ما نیز آن محراب مبارک موجود است و آن واقع است در محله میدان میر و معروف است به سّتیّه. یعنی معروف به سّتی، و سّتی به معنی خانم و بی بی است. (۲)

۱- زندگانی کریمه اهل بیت علیها السلام، علی اکبر مهدی پور، جزء ۱۱ ص ۱

۲- منتهی الآمال فی تواریخ النبی و الآل علیهم السلام (فارسی)، ج ۳، ص: ۱۵۸۲

فضائل

مقام شفاعت

الشفاعة: کلام الشفیع للملک فی حاجه یسألها لغيره... و هی السؤال فی التجاوز عن الذنوب والجرائم، شفاعت در لغت به معنای آن است که کسی در نزد ملک و یا بزرگی حاجتی را برای دیگری درخواست نماید و در واقع، به معنای واسطه شدن برای درخواست بخشایش گناهان و جرایم دیگری می باشد. (۱)

شفاعت مقامی است که به دلالت آیات قرآن، نصیب هر کسی نمی شود: *وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ؛* (۲) و از آن روز بترسید که کسی به جای دیگری مجازات نمی شود و نه شفاعت او پذیرفته می شود و نه غرامت و بدل او قبول خواهد شد و نه یاری می شوند.

و تنها کسانی از موهبت شفاعت برخوردار می گردند و می توانند واسطه نجات دیگران شوند که اذن و اجازه الهی را تحصیل نموده باشند: *مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلَّا مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ؛* (۳)

هیچ شفاعت کننده ای جز به اذن او وجود ندارد.

کریمه اهل بیت، فاطمه معصومه علیها السلام بانوی والا مقامی است که به تصریح روایات ائمه اطهار علیهم السلام از مقام شفاعت بهره مند است و می تواند نجات بخش محبان ولایت و شیعیان اهل معرفت از شعله های جانسوز دوزخ و تعالی بخش آنان به فراخنای روح فزای بهشت باشد.

گستره دایره شفاعت آن خاتون نسبت به همه شیعیان لایق که در پیش گویی صادق آل محمد علیهم السلام قبل از تولد حضرت معصومه علیها السلام و حتی پیش از میلاد پدر او، امام کاظم علیه السلام، بیان شده، خود نشانگر عظمت مقام معنوی آن بانو در نزد خدای رحمان است؛ امام صادق علیه السلام می فرماید: *...تُقْبَضُ فِيهَا امْرَأَةٌ مِنْ وَلَدِي اسْمُهَا فَاطِمَةُ بِنْتُ مُوسَى وَ تَدْخُلُ بِشَفَاعَتِهَا شِيعَتِي الْجَنَّةَ بِأَجْمَعِهِمْ؛* (۴) زنی از فرزندان من در قم از دنیا می رود که نامش فاطمه دختر موسی است و تمامی شیعیان با شفاعت او داخل بهشت می شوند.

ص: ۷

و همچنین در زیارت نامه ای که از علی بن موسی الرضا علیه السلام روایت شده، می خوانیم: یا فاطمه اشْفَعی لی فی الْجَنَّةِ فَإِنَّ لَکِ عند الله شأنًا مِنَ الشَّانِ؛ (۵) ای فاطمه برای من در بهشت شفاعت کن! زیرا که در پیشگاه خداوند دارای مقام والایی هستی.

۱-لسان العرب ج ۸ ص ۱۸۴

۲-سوره بقره آیه ۴۸

۳-سوره یونس آیه ۳

۴-بحار الأنوار (ط - بیروت) ج ۵۷ ص ۲۲۸

۵-بحار الأنوار (ط - بیروت) ج ۹۹ ص ۲۶۶

مقام صبر

زندگی کوتاه کریمه اهل بیت، حضرت معصومه سلام الله علیها نیز مشحون از دردها و رنجها و حوادث اندوهگین است که کمتر بانویی با سن و سال حضرتش تاب و تحمل آن را دارد. اسارت پدر و سپس از دست دادن او که به دستور خلیفه وقت، هارون الرشید و در زندان سندی ابن شاهک (در سال ۱۸۳ ه. ق.) به شهادت رسید و آن گاه دوری از برادرش، امام علی بن موسی الرضا علیه السلام که به فرمان مأمون سفری تبعید گونه در سال ۲۰۰ ه. ق. به آن حضرت تحمیل شد، غم و اندوه فراوانی را بر وجود آن بانوی جوان وارد آورده بود که به دنبال دریافت نامه برادر و امام عصر خود، تصمیم گرفت و در سال ۲۰۱ ه. ق. رنج سفر به دیار غربت را بر خود هموار نماید و به همراه پنج تن از برادران خود و تنی چند از برادرزادگان و غلامان و کنیزان، راه مرو رادر پیش بگیرد. (۱)

اما چون در مسیر این سفر طولانی به شهر ساوه رسیدند، بنا به نقلی، عده ای از دشمنان اهل بیت علیه السلام به همراهی مأموران حکومتی به کاروان آن ودیعه الهی حمله نمودند و تعدادی از همراهان و برادران حضرت را به شهادت رساندند. سوز هجران امام رضا علیه السلام، سنگینی این واقعه غم انگیز و فشار اندوه از دست دادن همراهان به گونه ای بود که دختر موسی بن جعفر علیه السلام به سختی بیمار شد و به خادم خود فرمود: «مرا به شهر قم ببرید؛ زیرا از پدرم شنیدم که فرمود: شهر قم مرکز شیعیان ما می باشد». (۲)

ص: ۸

و بدین ترتیب، به سمت قم حرکت نمود، اما در ایام کوتاهی که پس از آن واقعه، چون شقایقی داغ دیده در برهوت خشک دنیا به سر برد، هرگز زبان به شکایت باز نکرد و جام صبر و شکیبایی را از کف نداد و با ظرفیت اقیانوس گونه خود تنها به راز و نیاز عاشقانه با معبود خویش پرداخت.

بنابراین، می توان گفت که سراسر حیات فاطمه معصومه علیها السلام در محنتکده عالم ملک تجلیگاه صبر و استقامت به همراه ثمرات روح فزای آن است؛ صبری که به بیان رسول ختمی مرتبت صلی الله علیه و آله دارای اقسام سه گانه ذیل است:

الصبر ثلاثة: صبر عند المصیبه و صبر علی الطاعه و صبر عن المعصیه. (۳)

صبر در مصیبت و بلا، صبر بر طاعت و بندگی، صبر از معصیت و گناه و نتایج و ثمرات هر یک به ترتیب، رضا به قضای الهی، انس با حق، و تقوای نفس می باشد.

۱- کریمه اهل بیت، مهدی پور، ص ۱۷۲

۲- ودیعه آل محمد ص ۱۲

۳- الکافی ج ۲، ص ۹۱ ح ۱۵

صفت عالمه

صفت عالمه از جمله اوصافی است که برای حضرت فاطمه معصومه علیها السلام به کار رفته و نشانگر آن است که نهال وجود کریمه اهل بیت علیهم السلام از چشمه سار علوم و معارف پدر بزرگوار و برادر گرامی اش به بهترین وجه سیراب گشته است؛ به گونه ای که در کوتاه ترین زمان ممکن بدان درجه از رشد و کمال در علم و معرفت دینی رسید که نقل کرده اند:

روزی عده ای از شیعیان امام کاظم علیه السلام جهت دریافت پاسخ برای پرسشهای دینی خود به شهر مدینه رهسپار شدند، ولی چون آن حضرت در مسافرت بود و آنها ناگزیر به بازگشت بودند، به ناچار سؤالات خود را نوشتند و به افراد خانواده امام تحویل دادند تا در سفر بعد، جواب آنها را دریافت نمایند. زمان خداحافظی با تعجب دیدند که حضرت فاطمه معصومه علیها السلام (در حالی که تنها ده سال داشت) پاسخ پرسشهای آنان را نوشته است. هنگام مراجعت در بین راه با امام موسی بن جعفر علیه السلام ملاقات نمودند و ماجرا را به عرض ایشان رساندند. امام آن نوشته را از آنها گرفت و مطالعه نمود و چون پاسخها را درست یافت، لبخند رضایت بر لبانش نقش بست و سه بار فرمود: «فداها ابوها؛ پدرش به فدایش باد».

ص: ۹

کریمه اهل بیت، مهدی پور، ص ۶۴-۶۳

تدفین توسط ولی خدا

حضرت معصومه اهل بیت علیها السلام پس از هفده روز عبادت و انس با معبود در شهر شیعه نشین قم و در منزل موسی بن خزرج، بزرگ خاندان اشعری، در اثر شدت بیماری به سوی فردوس برین رحلت نمود و به مصداق آیه **يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً** (۱) با نفسی مطمئننه، در حالی که راضی به قضای ربوبی و مرضی الهی بود به دیدار رب خویش شتافت،

بعد از وفات آن صفیهاالله، معصومه علیها السلام، شهر قم غرق در ماتم و غم شد. پیکر مقدس حضرتش را بعد از غسل و کفن به سوی قطعه زمینی به نام «بابلان» که متعلق به موسی بن خزرج بود، تشییع کردند؛ ولی به هنگام دفن، آل سعد بر سر کسب افتخار تدفین آن شفیعه روز جزا و ودیعه آل طه علیها السلام اختلاف نمودند و به گفتگو پرداختند و بالاخره تصمیم گرفتند، این کار را به پیرمرد صالحی به اسم قادر بسپارند.

مردم در انتظار آمدن آن پیرمرد مؤمن به سر می بردند که ناگاه دو سوار را دیدند، با روی پوشیده، از جانب ریگزار به سوی آنان می آیند. چون به نزدیک جنازه رسیدند، پیاده شدند و بر آن نماز خواندند و سپس پیکر حضرت معصومه علیها السلام را به داخل سردابی که از قبل مهیا شده بود، بردند و به خاک سپردند و بدون آنکه با کسی سخنی بگویند، بیرون آمده، سوار شدند و رفتند و کسی هم آنها را نشناخت. (۲)

بنا به اظهار صاحب کتاب «تاریخ قم» محتمل است که یکی پدر بزرگوارش، موسی بن جعفر علیه السلام و دیگری برادر عالی قدرش، حضرت رضا علیه السلام بوده باشند؛ اما به هر حال، از جمله اولیای الهی بوده اند که خود دلالت بر منزلت والای کریمه اهل بیت، فاطمه معصومه علیها السلام و نهایت جلالت قدر وی دارد.

ص: ۱۰

۱-سوره فجر: آیه ۲۷-۲۸

۲-تاریخ قم، حسن بن محمد قمی، ص ۲۱۴

شرافت و قداست محل دفن

شهر قم و مدفن حضرت فاطمه معصومه علیها السلام نیز در روایات متعددی مورد ستایش قرار گرفته، و دارای شرافت و تقدس شمرده شده است؛ قداستی که قبل از حضور آن بانو علیها السلام به جهت حضور شیعیان دلباخته اهل بیت علیهم السلام و بندگان عارف و خالص خدای رحمان به وجود آمده است؛ چنان که در روایتی، امام کاظم علیه السلام قم را جایگاه آل پیامبر و پناهگاه پیروان آنها معرفی می نماید:

قُمُ عَشُّ آلِ مُحَمَّدٍ و مَأْوَى شِيعَتِهِمْ؛ (۱)

قم آشیانه خاندان محمد صلی الله علیه و آله و پناهگاه شیعیان آنهاست.

در روایت دیگری، امام صادق علیه السلام خاک قم را دارای ارزش و اعتبار والا می داند که جز به خاطر حضور ارادتمندان ائمه علیهم السلام نمی باشد: تَرْبُهُ قُمٌ مُّقَدَّسَةٌ و اهلُهَا مِنَّا و نَحْنُ مِنْهُمْ لَا يُرِيدُهُمْ جَبَّارٌ بِسُوءِ الْاَعْجَلَتْ عُقُوبَتُهُ؛ (۲)

خاک قم مقدس است و اهل آن از ما هستند و ما از آنهایم، هیچ جبار و سرکشی اراده بدی به آنها نمی کند، مگر آنکه به زودی به کیفر خود می رسد.

امام هادی علیه السلام در بیان وجه تسمیه قم، آن را بخشی از سرزمین بیت المقدس به حساب آورده، می فرماید: اَنَّمَا سُمِّيَ قُمٌ بِه لِاَنَّهُ لَمَّا وَصَلَتِ السَّفِينَةُ اِلَيْهِ فِي طُوفَانِ نُوحٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَامَتْ، و هُوَ قِطْعَةٌ مِنْ بَيْتِ الْمَقْدِسِ؛ (۳)

همانا قم به این اسم نامیده شد، زیرا زمانی که کشتی در طوفان نوح علیه السلام به آن رسید، قیام کرد و آن قطعه ای از بیت المقدس می باشد.

ص: ۱۱

این شرافت و قداست ارض قم با حضور شفیعه روز جزا، حضرت معصومه علیها السلام جلا و صفایی دیگر یافته؛ زیرا که چون صدف، مروارید گرانبهای بهشتی را در خود جای داده است.

حرم مطهر کریمه اهل بیت علیها السلام بسان کهربایی قوی است که شیفتگان ولایت را از گوشه و کنار دنیا به سوی هاله نورانی خویش جذب می کند و چون پروانگان عاشق به طواف شمع وجود خویش وا می دارد و دری از درهای بهشت جاودان را به سوی آنها می گشاید که امام هشتم علیه السلام می فرماید: **إِنَّ لِلجَنَّةِ ثَمَانِيَةَ أَبْوَابٍ وَ لِأَهْلِ قُمْ وَاحِدَةً مِنْهَا، فَطُوبَى لَهُمْ، ثُمَّ طُوبَى لَهُمْ، ثُمَّ طُوبَى لَهُمْ.** (۴)

به درستی که برای بهشت هشت در است و یکی از آنها برای اهل قم می باشد، پس خوشا به حال آنها، و خوشا به حال آنها، و خوشا به حال آنها.

۱- بحارالانوار ج ۵۷ ص ۲۱۴ ح ۳۱

۲- بحارالانوار ج ۵۷ ص ۲۱۸، ح ۴۹

۳- بحارالانوار ج ۵۷ ص ۲۱۳، ح ۲۴

۴- بحارالانوار ج ۵۷ ص ۲۱۵، ح ۳۳

کریمه اهل بیت علیهم السلام

ارادتمندان و ستایشگران حضرت معصومه سلام الله علیها به هنگام ستایش از بانوی بانوان، خاتون دو جهان، حضرت معصومه سلام الله علیها در نظم و نثر، عنوان کریمه اهل بیت را در حق این نور دیده خاتم پیامبران صلی الله علیه و آله فراوان به کار برده اند. ولی بر اساس رؤیای صادقه یکی از بزرگان، این لقب از طرف معصومین علیهم السلام به این خاتون اطلاق شده است، اینک متن داستان:

نسابه گرانقدر مرحوم آیت الله سید محمود مرعشی نجفی، متوفای ۱۳۳۸ ه. صاحب مشجرات علویین بسیار علاقمند بود که به هر طریقی شده، محل قبر شریف حضرت صدیقه طاهره سلام الله علیها را به دست آورد، برای این مقصود ختم مجربی انتخاب کرده، چهل شب به آن مداومت نمود، تا شاید خداوند به طریقی او را از محل قبر شریف حضرت زهرا سلام الله علیها آگاه فرماید.

شب چهلم بعد از انجام ختم و توسل فراوان استراحت کرد. در عالم رؤیا به محضر مقدس حضرت باقر و یا حضرت صادق علیهما السلام مشرف شد.

امام علیه السلام به ایشان فرمود:

عَلَيْكَ بِكَرِيمَةِ أَهْلِ الْبَيْتِ: به دامن کریمه اهل بیت چنگ بزن.

ایشان به تصور این که منظور امام علیه السلام از کریمه اهل بیت حضرت زهرا علیها السلام است، عرضه داشت:

بلی، قربانت گردم، من نیز این ختم را برای همین گرفتم که محل قبر شریف آن حضرت را به صورت دقیق تر بدانم و به زیارتش مشرف شوم.

امام علیه السلام فرمودند:

منظور من قبر شریف حضرت معصومه علیها السلام در قم است.

سپس اضافه نمودند:

به جهت مصالحی خداوند اراده فرموده است، که محل قبر شریف حضرت زهرا علیها السلام برای همیشه از همگان مخفی باشد. و لذا قبر حضرت معصومه علیها السلام را تجلی گاه قبر شریف حضرت زهرا علیها السلام قرار داده است.

اگر قرار بود قبر حضرت زهرا علیها السلام ظاهر باشد، هر جلال و جبروتی که برای آن قبر شریف مقدر بود، خداوند متعال همان جلال و جبروت را بر قبر مطهر حضرت معصومه علیها السلام قرار داده است.

مرحوم مرعشی هنگامی که از خواب برخاست تصمیم گرفت که رخت سفر بربندد و به قصد زیارت حضرت معصومه علیها السلام رهسپار ایران شود.

او بلافاصله با همه اعضای خانواده اش مهیای سفر شده، ایشان نجف اشرف را به قصد زیارت کریمه اهل بیت ترک نمود.

مرحوم مرعشی به سال ۱۳۳۸ ه. در نجف اشرف در گذشت، فرزند برومندش مرحوم آیت الله سید شهاب الدین مرعشی نجفی به سال ۱۳۴۲ ه. رهسپار ایران شد و پس از توقف کوتاهی در تهران به سال ۱۳۴۳ ه. وارد حوزه علمیه قم گردید، و برای همیشه در جوار کریمه اهل بیت رحل اقامت افکند، تا در شب هشتم ماه صفر ۱۴۱۱ ه. دیده از جهان فرو بست.

زندگانی کریمه اهل بیت علیها السلام، علی اکبر مهدی پور، جزء ۵ ص ۲

محدثه

صفت محدثه

صفت محدثه (۱) که از اوصاف کریمه اهل بیت، فاطمه معصومه علیها السلام است، بیانگر علم و آگاهی این صفتیه آل طه علیهم السلام می باشد. توضیح اینکه حدیث در اصطلاح علم درایه به کلامی اطلاق می شود که حکایت از سخن یا فعل یا تقریر معصوم علیه السلام داشته باشد و محدث و محدثه به کسی گفته می شود که سخن معصوم یا فعل و تقریر او را نقل کند. اهمیت این کار در آن است که سیره و روش علمی و معارف بی پایان حضرات معصومین علیهم السلام نسل به نسل و در همه قرون و اعصار حفظ گشته، ثمرات آن به تمامی ابنای بشر می رسد. رسول اکرم صلی الله و علیه و آله می فرماید: مَنْ تَعَلَّمَ حَدِيثَيْنِ اثْنَيْنِ يَنْفَعُ بِهِمَا نَفْسَهُ أَوْ يُعَلِّمُهُمَا غَيْرَهُ فَيَنْتَفِعَ بِهِمَا كَانَ خَيْرًا لَهُ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً؛ (۲)

کسی که دو روایت بیاموزد و خود از آن سود ببرد یا به دیگری آموزد تا او از آنها بهره ببرد، برایش از شصت سال عبادت برتر است.

حضرت فاطمه معصومه علیها السلام، از جمله زنان نادری است که در شمار ناقلان حدیث قرار دارد و روایات گهرباری را برای مردم نقل نموده که از آن میان تنها روایات ذیل به دست ما رسیده است:

۱- حدیث غدیر و منزلت ۲- دوستی آل محمد ۳- قم مرکز شیعیان ۴- محبتان حضرت علی علیه السلام

۱- اعلام النساء المؤمنات ص ۵۷۷

۲- منیه المرید، ص: ۳۷۲

اشاره

صفت محدثه که از اوصاف کریمه اهل بیت، فاطمه معصومه علیها السلام است، بیانگر علم و آگاهی این صفتیه آل طه علیهم السلام می باشد. توضیح اینکه حدیث در اصطلاح علم درایه به کلامی اطلاق می شود که حکایت از سخن یا فعل یا تقریر معصوم علیه السلام داشته باشد و محدث و محدثه به کسی گفته می شود که سخن معصوم یا فعل و تقریر او را نقل کند. اهمیت این کار در آن است که سیره و روش علمی و معارف بی پایان حضرات معصومین علیهم السلام نسل به نسل و در همه قرون و اعصار حفظ گشته، ثمرات آن به تمامی ابنای بشر می رسد. رسول اکرم صلی الله و علیه و آله می فرماید: مَنْ تَعَلَّمَ حَدِيثَيْنِ اثْنَيْنِ يَنْفَعُ بِهِمَا نَفْسَهُ أَوْ يُعَلِّمُهُمَا غَيْرَهُ فَيَنْتَفِعَ بِهِمَا كَانَ خَيْرًا لَهُ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً؛ (۱)

ص: ۱۴

کسی که دو روایت بیاموزد و خود از آن سود ببرد یا به دیگری آموزد تا او از آنها بهره ببرد، برایش از شصت سال عبادت برتر است.

حضرت فاطمه معصومه علیها السلام، از جمله زنان نادری است که در شمار ناقلان حدیث قرار دارد و روایات گهرباری را برای مردم نقل نموده است.

۱- منیه المرید، ص: ۳۷۲

حدیث غدیر و منزلت

حضرت فاطمه معصومه علیها السلام به نقل از حضرت زهرا علیها السلام می فرماید: «أَنْسَيْتُمْ قَوْلَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍّ: مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْهِ مَوْلَاهُ، و قوله: أَنْتَ مِنِّي بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى؛ آیا فراموش کردید فرمایش رسول خدا صلی الله علیه و آله را در روز غدیر؟ که فرمود: هر کس من مولای اویم، علی علیه السلام نیز مولای اوست و [آیا فراموش کردید این سخن حضرت را که [فرمود: [یا علی [نسبت تو به من همانند هارون به موسی علیه السلام است.

احقاق الحق و ازهاق الباطل، ج ۲۲، ص: ۱۲۲

دوستی آل محمد علیهم السلام

عن فاطمه بنت موسی بن جعفر علیهما السلام عن فاطمه بنت الصادق جعفر بن محمد علیهما السلام عن فاطمه بنت الباقر محمد بن علی علیهما السلام عن فاطمه بنت السجاد علی بن الحسین زین العابدین علیه السلام عن فاطمه بنت اَبی عبد الله الحسین علیه السلام عن زینب بنت امیر المؤمنین علیه السلام عن فاطمه بنت رسول الله صلی الله علیه و آله، قالت: قال رسول الله صلی الله علیه و آله: ألا من مات علی حب آل محمد مات شهیداً.

حضرت معصومه سلام الله علیها از رسول اکرم صلی الله علیه و آله نقل میکنند: بدانید که هر کس با محبت آل محمد بمیرد، شهید مرده است.

ص: ۱۵

عوامل العلوم و المعارف والأحوال من الآيات والأخبار والأقوال (مستدرک سیده النساء إلى الإمام الجواد، ج ۲۱-الکاظم علیه السلام، ص: ۳۵۵)

قم مرکز شیعیان

حضرت معصومه علیها السلام فرمود: از پدرم شنیدم که فرمود: قم مرکز شیعیان ما

می باشد.

بحارالانوار ج ۵۷ ص ۲۱۴ ح ۳۱

محبان حضرت علی علیه السلام

حَدَّثَنَا فَاطِمَةُ بِنْتُ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَتْ حَدَّثَنِي فَاطِمَةُ وَ زَيْنَبُ وَ أُمُّ كُلْثُومُ بَنَاتُ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قُلْنَ حَدَّثَنَا فَاطِمَةُ بِنْتُ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَتْ حَدَّثَنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَتْ حَدَّثَنِي فَاطِمَةُ بِنْتُ عَلِيٍّ بْنِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَتْ حَدَّثَنِي فَاطِمَةُ وَ سُكَيْنَةُ ابْنَتَا الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ أُمِّ كُلْثُومِ بِنْتِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ قَالَتْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَقُولُ لَمَّا أُسْرِيَ بِي إِلَى السَّمَاءِ دَخَلْتُ الْجَنَّةَ فَإِذَا أَنَا بِقَصْرِ مِنْ دُرِّهِ بَيْضَاءَ مُجَوَّفَةٍ وَ عَلَيْهَا بَابٌ مُكَلَّلٌ بِالذُّرِّ وَ الْيَاقُوتِ وَ عَلَى الْبَابِ سِتْرٌ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا مَكْتُوبٌ عَلَى الْبَابِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ وَلِيُّ الْقَوْمِ وَ إِذَا مَكْتُوبٌ عَلَى السِّتْرِ بَخٍ بَخٍ مِنْ مِثْلِ شَيْعِهِ عَلِيٌّ فَدَخَلْتُهُ فَإِذَا أَنَا بِقَصْرِ مِنْ عَقِيقِ أَحْمَرَ مُجَوَّفٍ وَ عَلَيْهِ بَابٌ مِنْ فِضَّةٍ مُكَلَّلٌ بِالزَّبْجَدِ الْأَخْضَرِ وَ إِذَا عَلَى الْبَابِ سِتْرٌ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا مَكْتُوبٌ عَلَى الْبَابِ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ عَلِيُّ وَصِيُّ الْمُصْطَفَى وَ إِذَا عَلَى السِّتْرِ مَكْتُوبٌ بَشْرٌ شَيْعَهُ عَلِيٌّ بِطِيبِ الْمَوْلَادِ فَدَخَلْتُهُ فَإِذَا أَنَا بِقَصْرِ مِنْ زُمُرٍ أَخْضَرَ مُجَوَّفٍ لَمْ أَرَ أَحْسَنَ مِنْهُ وَ عَلَيْهِ بَابٌ مِنْ يَاقُوتِهِ حُمْرَاءَ مُكَلَّلَهُ بِاللُّؤْلُؤِ وَ عَلَى الْبَابِ سِتْرٌ فَرَفَعْتُ رَأْسِي فَإِذَا مَكْتُوبٌ عَلَى السِّتْرِ شَيْعَهُ عَلِيٌّ هُمْ الْفَائِزُونَ فَقُلْتُ حَبِيبِي جَبْرِئِيلُ لِمَنْ هَذَا فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ لِأَبْنِ عَمِّكَ وَ وَصِيَّتِكَ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُحْشِرُ النَّاسَ كُلَّهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حُفَاهُ عُرَاهُ إِلَّا شَيْعَهُ عَلِيٌّ وَ يُدْعَى النَّاسُ بِأَسْمَاءِ أُمَّهَاتِهِمْ مَا خَلَا شَيْعَهُ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَإِنَّهُمْ يُدْعَوْنَ بِأَسْمَاءِ آبَائِهِمْ فَقُلْتُ حَبِيبِي جَبْرِئِيلُ وَ كَيْفَ ذَاكَ قَالَ لِأَنَّهُمْ أَحَبُّوا عَلِيًّا فَطَابَ مَوْلِدُهُمْ.

ص: ۱۶

حضرت فاطمه معصومه علیها السلام از حضرت زهرا علیها السلام روایت می کند که پدرم رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: شبی که مرا به آسمان (معراج) بردند، داخل بهشت شدم. در آنجا خانه ای از درّ سفید دیدم که میان آن خالی بود. آن خانه دری داشت که با درّ و یاقوت مزین شده بود و روی آن پرده ای کشیده بودند. وقتی سر بلند کردم، دیدم بر بالای آن نوشته اند «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، محمد رسول الله، علی ولی القوم» و بر پرده نوشته شده بود: «بَخِ بَخٍ مِنْ مِثْلِ شِيعَةَ عَلِيٍّ؛ به به چه کسی مانند شیعه علی است».

وقتی داخل خانه شدم، قصری از عقیق سرخ دیدم که وسط آن خالی بود. این خانه نیز دری داشت که پرده ای مزین به زبرجد سبز بر آن آویخته بودند. وقتی سر بلند کردم، دیدم بر فرازش نوشته اند: «محمد رسول الله، علی وصی المصطفی».

بر پرده نیز نوشته بودند: «بَشِّرْ شِيعَةَ عَلِيٍّ بِطَيْبِ الْمَوْلِدِ؛ شیعه علی را به حلال زاده بودن بشارت ده».

وقتی وارد شدم، به قصری دیگر از زمرد سبز رسیدم که زیباتر از آن را هرگز ندیده بودم، دری از یاقوت قرمز داشت که با انواع لؤلؤها تزیین شده بود.

بر پرده آن نوشته بودند: «شِيعَةَ عَلِيٍّ هُمُ الْفَائِزُونَ؛ شیعیان علی علیه السلام رستگاران اند».

پرسیدم: دوست من جبرئیل! این قصر از آن کیست؟

پاسخ داد: ای محمد! این خانه پسر عمو و جانشین تو علی بن ابی طالب علیه السلام است. در رستاخیز همه مردم جز شیعیان علی علیه السلام پا برهنه و عریان محشور می شوند و همه مردم جز شیعیان علی علیه السلام با نام مادرشان خوانده می شوند. شیعیان علی علیه السلام با نام پدرانشان خوانده خواهند شد».

درباره راز این مسأله پرسیدم، پاسخ داد: لانهم أَحَبُّوا عَلِيًّا فَطَابَ مَوْلِدُهُمْ؛ چون علی علیه السلام را دوست داشتند، ولادتشان نیک [و حلال] گردید.

بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۶۵، ص: ۷۷

زیارت

ثواب زیارت

از زبان امام صادق علیه السلام

عَنِ الصَّادِقِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ لِلَّهِ حَرَمًا وَهُوَ مَكَّةُ وَ لِرَسُولِهِ حَرَمًا وَهُوَ الْمَدِينَةُ وَ لِأَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ حَرَمًا وَهُوَ الْكُوفَةُ وَ لَنَا حَرَمًا وَهُوَ قُمْ وَ سَتُدْفَنُ فِيهِ امْرَأَةٌ مِنْ وُلْدِي تُسَمَّى فَاطِمَةَ مَنْ زَارَهَا وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ.

امام صادق علیه السلام چنین فرمود: برای خدا حرمی است و آن مکه است و برای رسول خدا صلی الله علیه و آله حرمی است و آن مدینه می باشد و برای امیرمؤمنان حرمی است و آن کوفه است و برای ما حرمی است و آن شهر قم می باشد و به زودی زنی از فرزندان من در آنجا دفن خواهد شد که نامش «فاطمه» است. هر کس او را زیارت کند، بهشت بر او واجب خواهد شد.

بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۴۸، ص: ۳۱۷

از زبان امام رضا علیه السلام

قَالَ سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ مَنْ زَارَهَا فَلَهُ الْجَنَّةُ. (۱)

از سعد بن سعد روایت شده که: از حضرت امام رضا علیه السلام سؤال نمود از فاطمه بنت موسی بن جعفر علیهم السلام فرمود که هر که او را زیارت کند از برای او است بهشت.

وَ فِي مَزَارِ الْبِحَارِ: رَأَيْتُ فِي بَعْضِ كُتُبِ الزِّيَارَاتِ حَدَّثَ عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ يَا سَعْدُ عِنْدَكُمْ لَنَا قَبْرٌ قُلْتُ جُعِلْتُ

ص: ۱۸

فِدَاكَ قَبْرِ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُوسَى قَالَ نَعَمْ مَنْ زَارَهَا عَارِفًا بِحَقِّهَا فَلَهُ الْجَنَّةُ. (۲)

علامه مجلسی رحمه الله علیه از بعض کتب زیارات نقل کرده که علی بن ابراهیم از پدرش از سعد اشعری قمی از حضرت امام رضا علیه السلام روایت کرده که آن حضرت فرمود: ای سعد نزد شما قبری هست از ما، سعد گفت: گفتم فدای تو شوم قبر فاطمه دختر امام موسی علیهما السلام را می فرمایی فرمود: بلی هر که او را زیارت کند و حق او را بشناسد از برای او است بهشت.

۱-۲- بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۴۸، ص: ۳۱۷

از زبان امام جواد علیه السلام

عَنْ ابْنِ الرِّضَا أَعْنَى الْجَوَادِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: مَنْ زَارَ عَمَّتِي بِقَمٍّ فَلَهُ الْجَنَّةُ. (۲)

از فرزند امام رضا علیه السلام، امام محمد تقی علیه السلام منقول است که: هر که عمه مرا در قم زیارت کند پس از برای او است بهشت.

بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۴۸، ص: ۳۱۷

متن زیارت نامه

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ سَعْدِ بْنِ عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ قَالَ: يَا سَعْدُ عِنْدَكُمْ لَنَا قَبْرٌ قُلْتُمْ جُعِلَتْ فِدَاكَ قَبْرِ فَاطِمَةَ بِنْتِ مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ نَعَمْ مَنْ زَارَهَا عَارِفًا بِحَقِّهَا فَلَهُ الْجَنَّةُ فَإِذَا أَتَيْتَ الْقَبْرَ فَقُمْ عِنْدَ رَأْسِهَا مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ وَكَبِّرْ أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ تَكْبِيرَةً وَسَبِّحْ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ تَسْبِيحَةً وَاحْمَدِ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ تَحْمِيدَةً ثُمَّ قُلْ:

السَّلَامُ عَلَى آدَمَ صِفْوَهُ اللَّهُ السَّلَامُ عَلَى نُوحِ نَبِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى مُوسَى كَلِيمِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَى عِيسَى رُوحِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَصِيَّ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا فَاطِمَةَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ السَّلَامُ عَلَيْكُمَا يَا سَبْطِي نَبِيَّ الرَّحْمَةِ وَسَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ وَقُرَّةِ عَيْنِ النَّاطِرِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ يَا قَافِرَ الْعِلْمِ بَعْدَ النَّبِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ الْبَارِ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُوسَى بْنَ جَعْفَرِ الطَّاهِرِ الطُّهْرِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ التَّقِيِّ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ النَّاصِحِ الْأَمِينِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ السَّلَامُ عَلَى الْوَصِيِّ مِنْ بَعْدِهِ اللَّهُمَّ صِدِّقْ عَلِيَّ نُورِكَ وَسَرَاجِكَ وَوَلِيَّ وَلِيِّكَ وَوَصِيَّ وَوَصِيَّتِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْقِكَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ فَاطِمَةَ وَخَدِيجَةَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُخْتِ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا عَمَّةَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَرَحْمَةَ اللَّهِ وَبَرَكَاتِهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ عَرَّفَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ فِي الْجَنَّةِ وَحَشَرْنَا فِي زُمْرَتِكُمْ وَأُورَدْنَا حِرْوَصَ نَبِيِّكُمْ وَسَقَانَا بِكَأْسِ حَيْدُكُمْ مِنْ يَدِ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صِلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ أَسْأَلُ اللَّهَ أَنْ يُرِيَنَا فِيكُمْ السُّرُورَ وَالْفَرَجَ وَأَنْ يَجْمَعَنَا وَإِيَّاكُمْ فِي زُمْرِهِ حَيْدُكُمْ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَنْ لَا يَسْئَلْنَا مَعْرِفَتَكُمْ إِنَّهُ وَلِيُّ قَدِيرٍ أَتَقَرَّبُ إِلَى اللَّهِ بِحُبِّكُمْ وَالْبِرَاءِ مِنْ أَعْدَائِكُمْ وَالتَّسْلِيمِ إِلَى اللَّهِ رَاضِيًا بِهِ غَيْرَ مُنْكَرٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٍ وَعَلَى يَقِينٍ مَا أَتَى بِهِ مُحَمَّدٌ وَبِهِ رَاضٍ نَطْلُبُ بِذَلِكَ وَجْهَكَ يَا سَيِّدِي اللَّهُمَّ وَرِضَاكَ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ يَا فَاطِمَةَ اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا مِنَ الشَّأْنِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَخْتِمَ لِي بِالسَّعَادَةِ

فَلَمَّا تَسَلَّبَ مِنِّي مَا أَنَا فِيهِ وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ اللَّهُمَّ اسْتَجِبْ لَنَا وَ تَقَبَّلْهُ بِكَرَمِكَ وَ عِزَّتِكَ وَ بَرَحْمَتِكَ وَ عَافِيَتِكَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ أَجْمَعِينَ وَ سَلِّمْ تَسْلِيمًا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ص: ۱۹

ترجمه:

سعد از امام رضا علیه السلام روایت نموده که: چون به نزد قبر آن حضرت رسیدی نزد سرش رو به قبله بایست و سی و چهار مرتبه **اللَّهُ أَكْبَرُ** و سی و سه مرتبه **سُبْحَانَ اللَّهِ** و سی و سه مرتبه **الْحَمْدُ لِلَّهِ** بگو پس بگو:

سلام بر آدم برگزیده خدا، سلام بر نوح پیامبر خدا، سلام بر ابراهیم دوست خدا سلام بر موسی هم سخن خدا، سلام بر عیسی روح خدا، سلام بر تو ای رسول خدا سلام بر تو ای بهترین خلق خدا، سلام بر تو ای برگزیده خدا، سلام بر تو ای محمد بن عبد الله خاتم پیامبران، سلام بر تو ای امیر مؤمنان علی بن ابیطالب، جانشین رسول خدا، سلام بر تو ای فاطمه سرور بانوان جهانیان، سلام بر شما ای دو فرزندزاده پیامبر رحمت، و دو سرور جوانان اهل بهشت، سلام بر تو ای علی بن الحسین، سرور عبادکنندگان، و روشنی چشم بینندگان، سلام بر تو ای محمد بن علی، شکافنده دانش پس از پیامبر،

سلام بر تو ای جعفر بن محمد، راستگوی نیکوکار امین، سلام بر تو ای موسی بن جعفر، امام پاک و پاکیزه، سلام بر تو ای علی بن موسی الرضا امام پسندیده، سلام بر تو ای محمد بن علی تقی، سلام بر تو ای علی بن محمد نقی اندرزگوی امین، سلام بر تو ای حسن بن علی، سلام بر وصی پس از او. خدایا درود فرست بر نورت، و چراغت، و نماینده نماینده ات، و جانشین جانشینت، حجتت بر آفریدگانت، سلام بر تو ای دختر رسول خدا، سلام بر تو ای دختر فاطمه و خدیجه، سلام بر تو ای دختر امیر مؤمنان، سلام بر تو ای دخترت حسن و حسین، سلام بر تو ای دختر ولی خدا، سلام بر تو ای خواهر ولی خدا، سلام بر تو ای عمه ولی خدا، سلام و رحمت و برکات خدا بر تو ای دختر موسی بن جعفر، سلام بر تو، خدا بین ما و شما در بهشت شناسایی برقرار کند، و در گروهتان محشور دارد، و بر حوض پیامبران واردمان نماید، و به ما با جام جدّتان، از دست علی بن ابی طالب بنوشاند دروهای خدا بر شما باد، از خدا خواستارم که به ما درباره شما خوشحالی و گشایش بنمایاند، و ما و شما را در گروه جدّتان محمد (درود خدا بر او و خاندانش) گرد آورد، و معرفت شما را از ما باز نگیرد، به راستی او سرپرستی تواناست. به درگاه خدا به سبب دوستی شما، و بیزاری از دشمنانتان، و تسلیم بودن به خدا، تقرب می جویم، در حال خشنودی به آن، نه با انکار و تکبر بلکه بر پایه یقین به آنچه محمد آن را آورده، و به آن خشنودم، به این امور خاطر تو را می خواهم ای آقای من، خدایا خشنودی ات و خانه آخرت را می خواهم، ای فاطمه درباره بهشت برایم شفاعت کن، به درستی که برای تو نزد خدا مقامی از مقامات بلند است. خدایا از تو می خواهم، که سرانجام کارم را به خوشبختی ختم کنی، و آنچه را در آنم از دستم مگیری، و جنبش و نیرویی جز به خدای والای بزرگ نیست. خدایا برای ما اجابت کن، و آن را به کرم و عزّت و به رحمت و عافیت بپذیر، و درود خدا بر محمد و همه خاندان او، و بر آنان سلام، سلامی کامل، ای مهربان ترین مهربانان.

ص: ۲۰

بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۹۹، ص: ۲۶۶ و مفاتیح الجنان، زیارت حضرت معصومه سلام الله علیها

فرازهایی از زیارت نامه

مقام شفاعت

يَا فَاطِمَةُ اشْفَعِي لِي فِي الْجَنَّةِ فَإِنَّ لَكَ عِنْدَ اللَّهِ شَأْنًا مِنَ الشَّأْنِ.

ای فاطمه سلام الله علیها؛ درباره بهشت برایم شفاعت کن، به درستی که برای تو نزد خدا مقامی از مقامات بلند است.

مفاتیح الجنان، زیارت حضرت معصومه سلام الله علیها

دختر امام، خواهر امام، عمه امام

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أُخْتَ وَلِيِّ اللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

سلام بر تو ای دختر ولی خدا، سلام بر تو ای خواهر ولی خدا، سلام بر تو ای عمه ولی خدا، سلام و برکات خدا بر تو ای دختر موسی بن جعفر.

مفاتیح الجنان، زیارت حضرت معصومه سلام الله علیها

وصف شهر قم از منظر اهل البيت عليهم السلام

وجه تسمیه قم

فِي رِوَايَاتِ الشَّيْخِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ لَمَّا أُسْرِيَ بِهِ رَأَى إِبْلِيسَ بَارِكًا بِهَذِهِ الْبُقْعَةِ فَقَالَ لَهُ قُمْ يَا مَلْعُونُ فَسَمَّيْتُ بِذَلِكَ.

در روایات شیعه است که چون رسول خدا صلی الله علیه و آله را بمعراج بردند ابلیس را دید که در آن سرزمین زانو زده، فرمود: قم برخیز ای ملعون و قم نامیده شد.

بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۵۷، ص: ۲۱۷ ح ۴۲

اهل قم، اهل ولایت اهل البيت عليهم السلام

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ قَالَ: لَمَّا عُرِجَ بِي إِلَى السَّمَاءِ مَرَرْتُ بِأَرْضِ بَيْضَاءَ كَافُورِيَّةٍ شَمِمْتُ بِهَا رَائِحَةً طَيِّبَةً فَقُلْتُ يَا جِبْرِيْلُ مَا هَذِهِ الْبُقْعَةُ قَالَ لَهَا آبَةُ عُرِضَتْ عَلَيْهَا رِسَالَتِكَ وَ وَلَمَّا يَهُ ذُرِّيَّتِكَ فَقَبِلْتُ وَ إِنَّ اللَّهَ يَخْلُقُ مِنْهَا رِجَالًا يَتَوَلَّوْنَكَ وَ يَتَوَلَّوْنَ ذُرِّيَّتَكَ فَبَارَكَ اللَّهُ عَلَيْهَا وَ عَلَى أَهْلِهَا.

از پیغمبر صلی الله علیه و آله روایت شده که: چون مرا به آسمان بردند به زمینی سفید و کافوری گذشتم و بوی خوشی از آن بوئیدم و به جبرئیل گفتم: این بقعه چیست؟ گفت: بآن آبه، (۱) گویند، که رسالت تو و ولایت ذریه تو بر آن عرضه شد و پذیرفت و خدا از آن مردانی آفریند که تو و ذریه تو را دوست دارند، برکت خدا بر آن و مردمش باد.

۱- آبه: بلیده تقابل ساوه، و أهلها شیعه، آبه، نام شهری است نزدیکی ساوه؛ معجم البلدان ج ۱ ص ۵۰

بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۵۷ ص ۲۲۸ ح ۶۴

رحمت‌های خدا بر اهل قم

عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَنَّهُ قَالَ: صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ قُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ عَلَى أَهْلِ قُمْ سَقَى اللَّهُ بِلَادَهُمُ الْغَيْثَ.

امیر المؤمنین علیه السلام فرمودند که: رحمت‌های خدا بر مردم قم، خدا بلادشان را سیر باران کند.

بحار الأنوار (ط - بیروت) ج ۵۷ ص ۲۲۸ ح ۶۳

خاک قم مقدس است

قال الصادق عليه السلام: تُزْبَةُ قُمْ مُقَدَّسَةٌ وَ أَهْلُهَا مِنَّا وَ نَحْنُ مِنْهُمْ لَا يُرِيدُهُمْ جَبَّارٌ بِسُوءٍ إِلَّا عَجَّلَتْ عُقُوبَتُهُ.

امام صادق علیه السلام فرمودند: خاک قم مقدس است و اهل آن از ما هستند و ما از آنها ایم، هیچ جبار و سرکشی اراده بدی به آنها نمی کند، مگر آنکه به زودی به کیفر خود می رسد.

بحار الأنوار ج ۵۷ ص ۲۱۸، ح ۴۹

عش آل محمد علیهم السلام

امام کاظم علیه السلام قم را جایگاه آل پیامبر و پناهگاه پیروان آنها معرفی می نماید:

قُمْ عَشُّ آلِ مُحَمَّدٍ وَ مَأْوَى شِيعَتِهِمْ.

بحار الأنوار ج ۵۷ ص ۲۱۴ ح ۳۱

سه در از درهای بهشت

ص: ۲۲

عَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: لِلْجَنَّةِ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابٍ فثَلَاثَةٌ مِنْهَا لِأَهْلِ قُمَّ فَطُوبَى لَهُمْ ثُمَّ طُوبَى لَهُمْ.

امام رضا علیه السلام فرمودند: به درستی که برای بهشت هشت در است و سه در آن برای اهل قم می باشد، پس خوشا به حال آنها، و خوشا به حال آنها، و خوشا به حال آنها.

بحار الأنوار (ط - بیروت) ج ۵۷ ص ۲۲۸ ح ۶۲

پناه ببرید به قم

عَنِ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: إِذَا عَمَّتِ الْبُلْدَانَ الْفِتْنَةُ وَالْبَلَايَا فَعَلَيْكُمْ بِقُمَّ وَحَوَالِيهَا وَنَوَاحِيهَا فَإِنَّ الْبَلَايَا مَدْفُوعَةٌ عَنْهَا.

از امام هشتم علیه السلام نقل شده که فرمودند: که چون فتنه و بلا همه شهرها را گرفت بر شما باد بقم و اطرافش که بلا از آنها به دور است.

بحار الأنوار (ط - بیروت) ج ۵۷ ص ۲۲۸ ح ۶۱

اگر قم نبود دین گم میشد

رَوَى عَنِ الْأَيْمَنِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ لَوْ لَا الْقُمَّيُونَ لَضَاعَ الدِّينُ.

و از ائمه علیهم السلام روایت شده که اگر قمین نبودند دین گم میشد.

آسمان و جهان (ترجمه کتاب السماء و العالم بحار الأنوار جلد ۵۴) ج ۴ ص ۱۸۸ ح ۴۳

قم معدن علم و فضیلت

اگر امروزه شاهدیم که مرکزیت حوزه علمیه و جایگاه علوم آل محمد صلی الله علیه و آله در جهان تشیع، شهر قم می باشد، در حقیقت، به برکت وجود آن خاتون دو عالم و منزلت علمی و معنوی اوست که چون مغناطیسی عظیم شیفتگان علم و معرفت را به سوی حرم مطهرش جذب نموده است، حقیقتی که امام صادق علیه السلام قرن‌ها پیش نویدش را این چنین داده بود:

سَتَحْلُو كُوفَهُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَيَأْزُرُ عَنْهَا الْعِلْمُ كَمَا تَأْزُرُ الْحَيَّةُ فِي جُحْرِهَا، ثُمَّ يَطْهَرُ الْعِلْمُ بِلَدِّهِ يُقَالُ لَهَا قُمَّ وَ تَصِيرُ مَعْدِنًا لِلْعِلْمِ وَالْفُضْلِ حَتَّى لَا يَبْقَى فِي الْأَرْضِ مُسْتَضْعَفٌ فِي الدِّينِ حَتَّى الْمَخَذَّرَاتِ فِي الْحَيَاةِ؛ به زودی کوفه از مؤمنان خالی می گردد و علم از آن همچون ماری که در لانه اش جمع می شود، جمع و بر چیده می گردد و سپس در شهری که آن را قم می گویند، آشکار می شود و آنجا معدن علم و فضیلت خواهد شد. آن گاه در سراسر زمین [بر اثر گسترش علم از قم] هیچ کس حتی زنان پرده نشین باقی نمی ماند که از نظر دین (و آگاهی به مسایل آن) ضعیف و مستضعف باشند. (۱)

خاک قم گشته مقدس از جلال فاطمه نور باران گشته این شهر از جمال فاطمه
 گر چه شهر قم شده گنجینه علم و ادب قطره ای باشد ز دریای کمال فاطمه
 تابش شمع و چراغ و کهربای نورها باشد از نقد جمال بی مثال فاطمه

(۱) بحار الأنوار (ط - بیروت)، ج ۵۷، ص: ۲۱۳

اشعار

تا ابد باغچه ی عطر بهار است اینجا
 دست گلهاست که بر دامن یار است اینجا
 هر طرف رایحه باغ تجلی دارد
 به گمانم سحر آینه زار است اینجا
 بالهایی که ملائکک به طواف آوردند
 وقف برداشتن گرد و غبار است اینجا
 هر طرف آهوی دلهاست به دام افتاده
 نکند منطقه ی باز شکار است اینجا
 بس که روشن شده از گنبد تو صبح حرم
 نور خورشید کم از شمع مزار است اینجا
 تحفه هایی که زمینی است کجا لایق اوست
 صلوات است که شایان نثار است اینجا
 این سخن بر غزل پیش ضمیمه بادا
 هر چه داریم نثار تو کریمه بادا
 در تماشای جلال تو ادب باید داشت
 ناله ای بدرقه راه طلب باید داشت

در خور منزلت و شأن تو ذیقعه نیست

جشن میلاد تو در ماه رجب باید داشت

کوثر اسم تو شیرینی ایمان دارد

وقت نامت به دهان طعم رطب باید داشت

عاقل از درک حضور تو به عجز افتاده

به تمنای تو دیوانه لقب باید داشت

همچو پروانه اگر سوخت پر ما سهل است

سخت عمری که پی شمع تو تب باید داشت

آفرین بر تو که سر بودی و مکتوم شدی

خواهر و دختر و هم عمه معصوم شدی

لایق صحبت صبح تو به جز شبم نیست

ص: ۲۴

جز ستاره شب احساس تو را محرم نیست
 در کویر آمدی از زمزمه گل رویاندی
 یعنی احساس زلال تو کم از شبنم نیست
 آنکه ایوان نجف گفته صفایی دارد
 داند ایوان تو از مرقد مولا کم نیست
 پای شیطان به شکوه حرمت باز نشد
 آنکه بیرون ز بهشت تو رود آدم نیست
 عشق بی حد تو را کافری اش می خوانند
 کفر هم باشد اگر آخر این عالم نیست
 آسمان می چکد از خواهش عرفانی ما
 حالت درهم ما مستحق درهم نیست
 از نسیم سحر آرامگهت پرسیدم
 که لبش جز به تب بوسه بر آن پرچم نیست
 حرمت جلوه توحید دمامد دارد
 قبله گاه است ولی مسجد اعظم دارد
 جواد محمد زمانی

مرغ دلم راهی قم می شود
 در حرم امن تو گم می شود
 عمه سادات سلام علیک
 روح عبادات سلام علیک

کوثر نوری به کویر قمی

آب حیات دل این مردمی

عمه سادات بگو کیستی؟

فاطمه یا زینب ثانیستی؟

از سفر کرب و بلا آمدی؟

یا که به دنبال رضا آمدی؟

من چه کنم شعله داغ تو را

درد و غم شاهچراغ تو را

کاش شبی مست حضورم کنی

با خبر از وقت ظهورم کنی

مرحوم محمد رضا آقاسی

ای که از نسل اهل بالایی

ای که در اوج حجب پیدایی

زینب حضرت رضایی تو

همه افتخار بابایی

دخت موسایی و ولی مریم

چون رقیه شبیه زهرایی

باب مشکل گشای امروزی

شافع مهربان فردایی

مثل اجداد و نسلتان بانو

آبرویی برای دنیایی

سر شکسته به محضرت آید

هر که دارد مدال آقایی

بی نگاهت نمی شوم آدم

بار کج کی رسیده بر جایی

ص: ۲۵

کاسه ام را همیشه پر کردی

قبل آن که کنم تمنایی

من بدون قم و خراسانت

می رسیدم به مرز رسوایی

گله از هجر کربلا دارم

با دل من تو راه می آیی؟

حسین رحیمیان

ای دختر و خواهرت ولایت

آینه مادر ولایت

بر ارض و سما ملیکه در قم

آرام در امام هفتم

معصومه به کینه و به عصمت

افتاده به خاک پات عفت

در کوی تو زنده، جان مرده

بر خاک تو عرش سجده برده

گفتند و شنیده اند ز آغاز

کز قدم به جنان دری شود باز

حاجت نبود مرا بر آن در

قم باشدم از بهشت بهتر

قم قبله خازن بهشت است

اینجا سخن از بهشت، زشت است
قم شهر مقدس قیام است
قم خانه یازده امام است
قم شهر مدینه تو بتولش
صحنین تو مسجد الرسولش
قم تربت پاک پیکر توست
اینجا حرم مطهر توست
گر فاطمه دفن شد شبانه
نبود ز حریم او نشانه
کی گفته نهان ز ماست آن قبر
من یافته ام کجاست آن قبر
آن قبر که در مدینه شد گم
پیدا شده در مدینه قم
مریم به برت اگر نشنید
این منظره را مسیح بیند
سازد به سلام سرو و قد خم
اول به تو بعد از آن به مریم
روزی که به قم قدم نهادی
قم را شرف مدینه دادی
آن روز قرار از ملک رفت
ذکر صلوات بر فلک رفت

تایید چو موکبت ز صحرا

شهر از تو شنید بوی زهرا

در خاک رخت ز عجز و ناله

می ریخت سرشک همچو لاله

با گریه شوق و شاخه گل

برد اند به ناقه ات تو سَل

دل بود که بود محفل تو

ص: ۲۶

غم گشت به دور محمل تو
آن پیر که سید زمان بود
رویش همه را چراغ جان بود
گردید به گرد کاروانت
شد، پای برهنه ساربان
بردند ترا به گریه هودج
تا خانه موسی ابن خزرج
از شوق تو ای بتول دوّم
قم داد ندا به مردم قم
کای مردم قم به پای خیزید
از هر در و بام گل بریزید
آذین به بهشت قم ببندید
ناموس خدا مرا پسندید
قم شام نبود تا که در آن
دشنام دهد کسی به میهمان
قم شام نبود تا که از سنگ
گردد رخ میهمان ز خون رنگ
قم کوفه نبود تا که خواهر
بیند سر نی سر برادر
حاشا که قم این جفا پذیرد
مهمان به خرابه جای گیرد

بستند به گرد میهمان صف

قم با صلوات و شام با کف

قم مهمان را عزیز خواند

کی دخت ورا کنیز خواند؟

«میثم» همه عمر آنچه را گفت

در مدح و مصیبت شما گفت

حاج غلامرضا سازگار

تو کیستی؟ سلاله ی زهرای اطهری

معصومه ای، کریمه ی آل پیمبری

ممدوحه ی ائمه و محبوبه ی خدا

احمد خصایل استی و صدیقه منظری

باب الکرّم سلاله ی باب الحوائجی

امّ العفاف دختر موسی بن جعفری

امروز قلبه ی دل خوبان روزگار

فردا همان شفیعہ ی فردای محشری

تو سوّمین ملیکه ی اسلام فاطمه

آینه دار زینب و زهرای اطهری

یک مام تو خدیجه دگر مام فاطمه

پاکیزه تر زمریم و حوّا و هاجری

مریم پی زیارتت آید اگر به قم

اقرار می کند که همانا تو برتری

بر نه سپهر عصمت و تقوی ستاره ای

در هفت بحر نور فروزنده ی گوهری

ص: ۲۷

هم چار نجل پاک رضا را تو گوهری
هم هشتمین ولی خدا را تو خواهری
مصباح علم و دانش و توحید و معرفت
مصدق هل اتی ثمر نور و کوثری
عمر کم تو خاطره ی عمر فاطمه است
یادآور مقاومت و صبر مادری
گویند باز می شود از قم در بهشت
تو خود بهشت قرب خداوند اکبری
مادر نگشته، بانوی خلق دو عالمی
شوهر نکرده، مادر آغاز و آخری
بانو ولی چه بانو، بانوی نه سپهر
دختر ولی چه دختر، اسلام پروری
بر هشت آفتاب ولایت ستاره ای
در نه سپهر نور مه نور گستری
پیراهن تو عصمت، تقوی ست چادرت
زهد مجسمی و عفاف مصوری
در بحر بی کرانه ی ایمان دُرِ کمال
در آسمان زهد فروزنده اختری
باب المراد دختر باب الحوایجی
اخت الوقار دخت بتول مطهری
زهره بهشت روح لطیف محمد (ص) است

اولاد او همه شجر نور و تو بری
گویند سایه ی حرمت بر سر قم است
قم را نه، بلکه مُلک جهان را تو محوری
زانو زنند خیل فقیهان به محضرت
آری تو شهر فقه و احادیث را دری
روزی اگر به خطبه گشایی زبان خویش
باور کنند خلق که در نطق حیدری
اسلام را به منطق گرمت مروّجی
توحید را به نیروی علمت بیانگری
عطر تو بر مشام محمّد (ص) اگر رسد
با خنده بوسدت که بهشت مکزّری
از نخل های سبز فدک می رسد ندا
این باغ از آن توست که زهرای دیگری
«میثم» اگر ثنای تو گوید محال نیست
زیرا تو در قصیده سرایش رهبری
حاج غلامرضا سازگار

پیامک

ای آینه ی تقوی وی شاخه گل طوبی

ص: ۲۸

هستی ز تو شد زیبا یا حضرت معصومه
 از جود و سخای تو از لطف و عطای تو
 قم گشته بسی احیا یا حضرت معصومه
 میلاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

عصمت به پای عصمت تو سجده می کند
 معصومه ای و عصمت کبرای دیگری
 ای زینبی که عالمه بی معلمی
 زین رو کنی به شهر خودت علم پروری
 میلاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

شهر قم آشیان آل عباست
 حرم دختر ولی خداست
 جلوه گاه تجلی حق است
 اشرف از طور وادی سیناست
 میلاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

عمه اطهر امام جواد
 خواهر طاهر امام رضاست
 رحمت کردگار بر حرمش
 دائما نازل از طریق سماست

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

آن شب زمین هوای بهشتی دوباره داشت

آغوش آسمان به بغل ماهپاره داشت

چشمان ابر روی زمین را گرفته بود

هر قطره با خودش سبیدی پرستاره داشت

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

این بار حق به دامن موسی عطا نمود

آن کوثری که بال ملک گاهواره داشت

این سیب سرخ سیب بهشت پیمبر است

این دختر یگانه موسی بن جعفر است

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

خاک بهشت بهر قدمگاه تو کم است

آغوش نجمه بود سرای رسیدنت

قلب برادرت ز تب شوق آب شد

در التهاب ثانیه های رسیدنت

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

در چشم خویش ذوق خدا را نگاه کن

گلخنده امام رضا را نگاه کن

از آن زمان که خواهر سلطان ما شدی

بانو ، شما ملیکه ایران ما شدی

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

از آسمان وجود تو بر ما نزول کرد

ص: ۲۹

تا کوثر دوباره قرآن ما شدی

منت گذاشت بر سر ما ناز مقدمت

وقتی که آمدی تو و مهمان ما شدی

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

با هر قدم به سینه ما جا گرفته ای

یعنی تو صاحب دل ما جان ما شدی

بانی خیر و برکت این خطه گشته ای

وقتی نسیم سبز بیابان ما شدی

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

ولای حضرت معصومه راحت جانست

به چشم مردم آگاه روح ایمانست

کسی به دعوی ایمان خود بود صادق

که پیرو نبی و تابع امامان است

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

چه جای آن که نباشد محب معصومه

که او به چرخ ولا اختر درخشانست

به خاک پای تو ای بنت موسی جعفر

که توتیای ضیابخش اهل عرفانست

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

یا رب این خلد برین یا جنه الماوستی

یا همایون بارگاه بضعه موساستی

این مهین بانو که در برج شرافت اختری است

نسل پاک و زاده انسیه الحوراستی

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

فاطمه اخت الرضا، سلطان دین، روحی فداه

خاک در گاه تو از عرش علا اعلاستی

ملجا اهل زمان و شافع یوم المعاد

خواهر سلطان دین و ثانی زهراستی

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

حضرت ناطق بحق صادق چنین فرموده است

در جزای زائر او جنت الماوستی

ای مهین بانوی کاخ عصمت، ای مایه وجود

ای که خاک در گهت رشک دم عیاستی

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

ای دختر عقل و خواهر دین

وی گوهر درج عز و تمکین

عصمت شده پای بند مویت

ای علم و عمل مقیم کویت

ص: ۳۰

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

ای میوه شاخسار توحید

همشیره ماه و دخت خورشید

وی گوهر تاج آدمیت

فرخنده نگین خاتمیت

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

ز افق نور دیگری پیداست

جلوه های منوری پیداست

شادی بر هر که بنگری پیداست

شهد جان را چه شکری پیداست

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

آفت دلها غم است بر درگه معصومه ام

حرمت من حرمت عز و جلال فاطمه

یارب از غمها مرا برهان هم از افسردگی

عفوکن مارا به قلب پر ملال فاطمه

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

بالد بر آسمان ز شرف آسمان قم

ساید بر آستان تو سر آسمان قم
 درگاه تو است مرکز دارالفنون علم
 طلاب دین کواکبی از کهکشان قم
 میلاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

به هر که می نگرم جانب تو روی آرد
 تو خود نظر مگر از لطف سوی ما داری
 از آن که دختر موسی بن جعفری به خدا
 کنند مدح تو گر تا به حشر جا داری
 میلاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

مزار حضرت معصومه اینجاست
 رضا را خواهر مظلومه اینجاست
 چو اینجا شد چراغ عشق روشن
 به دلها این حرم شد پرتو افکن
 میلاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

ای نور دل زهرا یا حضرت معصومه
 وی بانوی بی همتا یا حضرت معصومه
 تو تالی زهرایی چون زینب کبرایی
 ای مظهر خوبی ها یا حضرت معصومه

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

قم از تو صفا دارد هرکس که تو را دارد

غمگین نبود فردا یا حضرت معصومه

تو دختر موسایی چون فاطمه یکتایی

محبوب دل طاها یا حضرت معصومه

ص: ۳۱

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

آیتی از خداست معصومه

لطف بی انتهاست، معصومه

جلوه ای از جمال قرآنی

چهره ای حق نماست، معصومه

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

عطر باغ محمدی دارد

زاده مصطفی است، معصومه

پرتوی از تالوئ زهرا (س)

گوهری پر بهاست، معصومه

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

زائران، یک در بهشت اینجاست

تربتش با صفاست، معصومه

در توسل به عترت و قرآن

باب حاجات ماست، معصومه

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

دختر بدین جلال، نیارورده مام دهر

دختر بدین مقام، نیاورده روزگار

چشم فلک ندیده و نشنیده گوش دهر

دختر بدین جلالت و بانو بدین وقار

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

گوهری کز شرف جلوه کوثر است

فروغ دیده موسی بن جعفر است

دخت فرخنده زهرای اطهر است

آنکه قبرش به قم سنگر عصمت است

بهر ایرانیان باعث رحمت است

ما همه ریزه خوار، او ولی نعمت است

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

بر آینه جمال داور صلوات

بر روشنی چشم پیمبر صلوات

بر حضرت معصومه فروغ سرمد

بر دسته گل موسی جعفر صلوات

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

میلاذ نور دیده رضا، کعبه دل ها، حضرت معصومه علیهاالسلام خجسته باد!

معصومه جان! عطر میلاد تو، چون نسیم بهشتی است که مشام دل‌ها را می‌نوازد؛ میلادت مبارک!

معصومه جان! میلادت چون شکوفه‌های بهاری، به جان‌های مشتاق، طراوت می‌بخشد.

میلاد بانوی مهر و وفا، مظهر جود و سخا، حضرت معصومه علیهاالسلام مبارک باد!

به یمن میلادت، ذره ذره نور می‌شویم و قطره قطره حضور، و دل را به سرای کرامت دخیل می‌بندیم تا در روز مقدس تولد تو با دست‌های پاکت تطهیر شویم.

ص: ۳۲

بانویم معصومه علیهاالسلام! میلادت، نور به چشم‌ها می‌پاشد و سرور به دل‌ها؛ و رایحه بهشتی‌ات، مشام دل را با عطر خوش حضور می‌نوازد؛ میلادت مبارک!

حضرت فاطمه معصومه (سلام الله علیها) دیده به جهان گشود و در بوستان معنویت، نسیم سبز بشارت وزیدن گرفت.

معصومه فلسفه شیدایی است و غزل ماندن و بودن، معصومه نگین ایران است که درقم، شهر اقامه می‌درخشد.

بانویم معصومه علیهاالسلام! نگاه معصومانه‌ات، امید را در دل خسته زمین می‌رویاند و رایحه پاک بهشتی‌ات، نسیم را به وجد می‌آورد.

سلام بر تو، بانوی آب‌ها و آینه‌ها!

سلام بر تو، زیباترین مطلع غزل‌های عاشقی!

سلام بر نجابت دست‌ها و کرامت نگاه‌هایت!

«السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا فَاطِمَةَ مَعْصُومَةَ»

میلاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

روز میلاد توست و تو روشنی به ما هدیه می‌دهی و ما با دستانی پر از روشنی، از این حُسن بازمی‌گردیم؛ با دل‌هایی که در حوضچه چشمانمان با آب دیده تطهیر شده است.

روز میلاد تو هر روز در ما تکرار می‌شود، ای تکرار روشنی در روح و روان ما!

میلاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

مژده باد طلوع تو ای معصومه زکيه که بارقه شهاب تو، روشنایی دیگر در شب های مناجات اهل زمین است.

معصومه، یعنی قداست مریم و عصمت فاطمه و ادامه قصه غصه های زینب در جست و جوی برادر.

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

خجسته باد میلاذ بانوی قدسیه مطهره، فاطمه معصومه علیهاالسلام که بارگاه نورانی اش محل دایمی نزول فرشتگان بر زمین و دروازه بهشت است.

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

بانویم معصومه (ع)! شرافت زن در یاد توست، آن هنگام که قدسیان بر گلدسته های نورانی ات سلام می فرستند.

ص: ۳۳

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

آیتی از خداست معصومه (علیها السلام)

لطف بی انتهاست معصومه (علیها السلام)

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

ای مظهر عصمت خدا معصومه

کن مرحمتی به سوی ما معصومه

از ما تورضا باش به جان زهرا

ای نام برادرت رضا، معصومه

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

آنکه قبرش به قم سنگر عصمت است

بهر ایرانیان باعث رحمت است

ماهمه ریزه خوار، او ولی نعمت است

مظهر عصمت کبریا خوش آمد

می‌لاد حضرت معصومه (ع) مبارک باد

ای روح محبت که به قم قائمه ای

یاد آور زهد و عفت فاطمه ای

معصومه و خواهر محبوب رضا

او عالم اهلیت و تو عالمه ای

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

پوشانید چشم ای اهل معنا

که آید عصمت باری تعالی

خدا افزوده لطف خود به مردم

که آید حضرت معصومه درقم

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

ای که به قم قدر و بها داده ای

کشور ما را تو صفا داده ای

نام تو بر قلب صفا می دهد

روضه تو بوی رضا(ع) می دهد

میلاذ مسعود حضرت فاطمه معصومه(س) بردوستان حضرتش مبارکباد.

امام رضا(علیه السلام) فرمودند: کسی که حضرت فاطمه معصومه را زیارت کند پاداش او بهشت است.

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

بارگاهی که به شهر قم به پاست،

هم برای نجف هم کربلاست،

خاک او را غرق بوسه می کنم،

چون که جای پای اربابم رضاست.

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

یا رب چه قشنگ است و چه زیبا حرم قم

چون جنت اعلا، حرم محترم قم

بانوی جنان، اخت رضا، دختر موسی

دردانه زهرا و ملائک خدم قم

ص: ۳۴

این مژده بس او را که بهشت است جزایش

هر کس که زیارت کندش در حرم قم

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

ای دختر و خواهر ولایت

آینه مادر ولایت

بر ارض و سما ملیکه در قم

آرام دل امام هفتم

معصومه به کتیبه و به عصمت

افتاده به خاک پایت عفت

گفتند و شنیده اند ز آغاز

کز قم به جنان دری شود باز

حاجت نبود مرا بر آن در

قم باشدم از بهشت بهتر

قم قبله خازن بهشت است

این جا سخن از بهشت، زشت است

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

شهر قم یک گل به نام حضرت معصومه دارد

این شرف را شهر قم با حضرت معصومه دارد

شهر ما سرمست گشته از شمیم عطر کویش

یک جهان عطر مصفا حضرت معصومه دارد

هر که شد مهمان به قم از فیض اولبریز گشته

این کرامتها به دلها حضرت معصومه دارد

من چه گویم از محبت ، از وفا ، از عشق بانو

یک بغل فیض معلا ، حضرت معصومه دارد

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

امام جواد (علیه السلام) فرمودند: کسی که عمه ام را در قم زیارت کند پاداش او بهشت است .

میلاذ حضرت معصومه (ع) مبارک باد

خاک قم گشته مقدس از جلال فاطمه

نورباران گشته این شهر از جمال فاطمه

گرچه شهر قم شده گنجینه علم و ادب

قطره ای باشد ز دریای کمال فاطمه

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری
۴. صرفاً ارائه محتوای علمی
۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گامگاه

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

